ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԱՆԳԼԵՐԵՆ

(առարկա)

Թեմա՝ Սովորողի արժեհամակարգի ձևավորմանն ուղղված քայլերը օտար լեզվի դասաժամերին

Կազմեց՝ Մանե Հովհաննիսյանը Սպարտակի

(անուն, ազգանուն, հայրանուն)

Ագարակի Ա. Վ. Սարդարյանի անվան հ/դ

(դպրոցի անվանումը)

Ղեկավար՝ **Թագուհի Ղոնյան**

«Կապանի N2 ավագ դպրոց» ՊՈԱԿ

(վերապատրաստող կազմակերպության անվանումը)

Կապան 2023

Բովանդակություն

Ներածություն 3

Սովորողի արժեհամակարգի ձևավորմանն ուղղված քայլերը օտար լեզվի դասաժամերին 6

Եզրակացություններ 18

Օգտագործվածգրականություն 19

Ներածություն

Թեմայի արդիականությունը: Այժմ գիտությունը մեծ թափով զարգանում է, և բնական է, որ զարգանում է նաև կրթական ոլորտը. փոխվում են կրթական ոլորտին ներկայացվող պահանջները: Լուրջ աշխատանք է տարվում ուսուցման աշակերտակենտրոն համակարգ ձևավորելու համար: Աշակերտակենտրոն ուսուցումը թույլ է տալիս ավելի նպատակային և ավելի արդյունավետ դարձնել ուսուցման գործընթացը: Գիտակցվում է նաև այն փաստը, որ ուսուցումը ոչ թե սոսկ գիտելիքներ ամբարելու գործընթաց է, այլ միջոց՝ գիտելիքները ինքնուրույնաբար ձեռք բերելու, ինքնակրթության կարողություններին տիրապետելու, սովորողին հասարակությանը պիտանի անհատ դարձնելու համար: Այսինքն՝ ուսուցիչը դասարանում պետք է ունենա միայն ուղղորդողի դեր, ով սովորեցնում է սովորել:

Որևէ թեմայի ուսուցման մեթոդիկան մշակելիս հարկավոր է հաշվի առնել ուսուցման ժամանակակից հետազոտությունների արդյունքները, պետք է քայլել ժամանակին համընթաց: Այժմ կրթական համակարգի գլխավոր գործառույթը պետք է լինի վերառարկայական հմտությունների, վերաբերմունքի, արժեքների ուսուցումը:

Ուսուցման գործընթացը կարգավորվում է կրթական չափորոշչով, որը նշում է այն բոլոր պահանջները, որ դրվում են ինչպես ուսուցչի, այնպես էլ աշակերտի առջև:

Կրթական չափորոշիչը առաջարկում է լեզվի ուսուցումը կառուցել հետևյալ սկզբունքով.

Ժողովրդավարական. սովորողը մասնակցում է ուսումնառության պլանավորմանը և դրա իրականացման գործընթացին, նրա կարծիքի և հետաքրքրությունների հիման վրա են ծրագրվում նյութի բովանդակությունը, մշակվում ընթացիկ աշխատանքները:

Անձնակենտրոն կամ սովորողակենտրոն ուսումնառություն. սովորողն ինքնուրույն է, աշխատում է հիմնականում դասարանում՝ ուսուցչի և ընկերների

հետ համագործակցելով: Ուսումնառության գործընթացում շեշտադրվում են սովորողի անհատականությունը, անձնային ներդաշնակ զարգացումը, սովորելու ոճը, հետաքրքրությունների և կարիքների շրջանակը: Սովորողը նախագծում և իրականացնում է տարաբնույթ հետազոտություններ:

Տարբերակված ուսուցում. ուսումնառության բովանդակությունը, կրթական միջավայրը, տրվող առաջադրանքները, չափորոշչային պահանջները ձևավորվում են՝ հաշվի առնելով սովորողի անհատական առանձնահատկությունները, հետաքրքրությունները, պահանջները, կարողունակությունները: Այս ամենը ենթադրում է կրթական գործընթացի այնպիսի ընթացք, որը կնպաստի սովորողի համապատասխան հմտությունների ու արժեհամակարգի ձևավորմանը: Թեման ամբողջովին արդիական է այնքանով, որ առաջարկվող կրթական չափորոշչով հստակ սահմանված են առարկայական գիտելիքից զատ նաև կարողունակությունների, հմտությունների և արժեքների ուսուցումը: Սա ժամանակակից մանկավարժական պահանջն է, որը դեռևս լիովին չի իրացվում: Ուստի հարկավոր է մշակել մեթոդական այնպիսի համակարգ և ռազմավարություն, որը կօգնի խնդրի լուծման ճանապարհին:

Հետազոտության նպատակը: Դպրոցում արժեհամակարգի ձևավորմանն ուղղված արդյունավետ մեթոդների բացահայտումն ու հնարավորությունների գնահատումը:

Հետազոտության խնդիրները՝

- **ուսումնասիրել** ժամանակակից մեթոդներն ու դրանց հնարավորությունները,
- **տարբերակել** արժեհամակարգի ձևավորմանը նպաստող մեթոդներն ու ռազմավարությունները,
- **նկարագրել** մեթոդների հիմնական բովանդակությունն ու տված հնարավորությունները,

- **կիրառել** ընտրված մեթոդները դասի համապատասխան փուլում,
- **արձանագրել** արդյունքները,
- **որոշել** արդյունավետության չափը:

Մեր հետազոտությունն իրականացնելու ենք Ագարակի Ա. Վ. Սարդարյանի անվան հիմնական դպրոցում, 8-րդ դասարանում: Ընտրելու և կիրառելու ենք արժեհամակարգի ձևավորմանն ուղղված որոշակի մեթոդներ՝ պարզելու համար, թե որքանով են արդյունավետ կիրառման մեջ, որքանով են հանգեցնում ցանկալի արդյունքին:

Սովորողի արժեհամակարգի ձևավորմանն ուղղված քայլերը օտար լեզվի դասաժամերին

Սովորողի համակողմանի զարգացման հիմքը արժեքային համակարգի ձևավորումն է, ազգային և համամարդկային արժեքների գիտակցումը: Մանկավարժական արժեբանության կիրառական տեսանկյունից այս դրույթը արտացոլվում է հանրակրթության կրթական չափորոշիչներում, ուսումնական ծրագրերում, ուսումնական պլաններում, դասագրքերում, դիդակտիկ և մեթոդական ուղեցույցներում: Դպրոցը անձի կրթության և դաստիարակության դարբնոցն է. այն սերնդից սերունդ փոխանցում է հասարակության մեջ կուտակված նյութական, տնտեսական, սոցիալական, հոգեբանական, բարոյական, գեղագիտական, ճանաչողական և այլ բնույթի արժեքներ: Սովորողի հոգեմտավոր ներաշխարհը ձևավորվում է ազգային և համամարդկային արժեքների գիտակցությամբ, իսկ այդ արժեքներն ընկած են մարդասիրական կրթության հիմքում: Սովորողի ճանաչողական արժեքները ձևավորվում են գիտելիքի միջոցով. մտորել-գնահատել–իմաստավորել-յուրացնել ճանաչողական արժևորման տրամաբանական քայլերը սկսվում են գիտելիքի փոխանցմամբ: Հետևաբար, գիտելիքը համարվում է առաջնային արժեք կրթական արժեհամակարգում: Անձի կրթվածություն ասելով՝ հասկանում ենք ոչ միայն գիտելիքների համակարգի տիրապետում, այլև ստեղծագործական ունակությունների դրսևորում, համագործակցային, ինքնաարտահայտման որակների առկայություն, արժեքային գիտակցություն[1]:

Սովորողի արժեքային

[1] Լ. Թորգոմյան, Մանկավարժության արժեբանության հիմունքներ, Ուսումնական ձեռնարկ, Եր., «Ան-Ջոն» հրատ.,2011, էջ 106-129:

կողմնորոշման, արժեքային գիտակցության, արժեքային վարքագծի ձևավորումը սկսվում է դեռևս տարրական դպրոցից և կրում շարունակական բնույթ: Երեխան դեռևս տարրական դպրոցից բացահայտում է գեղեցիկը, արդարը, սերը և նման համամարդկային արժեքներ, որոնք արմատավորվում են անհատի հոգևոր աշխարհում[2]: Միջնակարգ կրթության բովանդակային բաղադրիչները որոշակիացվում են՝ ըստ ուսումնական բնագավառների ու հանրակրթական դպրոցի աստիճանների՝ հաշվի առնելով սովորողների զարգացման ֆիզիոլոգիական, հոգեբանական և ազգային առանձնահատկությունները:

Ուսումնական առարկաների՝ այդ թվում օտար լեզվի ուսուցման գործընթացի վերջնարդյունքը պետք է ներառի հետևյալ բաղադրիչների ձևավորմանն ուղղված քայլերի համախումբ՝ գիտելիք, կարողություն և հմտություն, արժեքային համակարգ:

		ԱՐԺԵՔԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ
ԳԻՏԵԼԻՔ	**ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆ**	Գործողություն վերաբերմունք վարք
Առարկայական գիտելիքներ	Ճանաչողական մեթոդներ Վերլուծում, մասնավորում, համադրում, վերացարկում, անդրադարձում, մակածում / ինդուկցիա/, արտածում / դեդուկցիա/, ընդհանրացում, կանխատեսում	Ձևավորում են անձ և քաղաքացի հետևյալ որակներով՝ ✓ հայրենասեր ✓ ազգասեր ✓ աշխատասեր ✓ բարոյական ✓ ազնիվ ✓ արդարամիտ ✓ ընկերասեր ✓ ծնողասեր ✓ մարդասեր ✓ հանդուրժող ✓ քաղաքակիրթ ✓ բարեկիրթ և այլն

[2] Ա.Գալստյան, Մ.Գյուրունյան, Հուշագրական նյութերի ուսումնասիրումը որպես կրտսեր դպրոցականի արժեհամակարգի ձևավորման միջոց:

Նշված բոլոր որակները անհրաժեշտ են անձ-քաղաքացու ձևավորման համար, և դրանք լավագույնս հնարավոր է սերմանել նաև օտար լեզվի ժամերին:

Սովորողի արժեհամակարգի ձևավորումը ներառում է դասին ներկայացվող պահանջների մեծ շղթա, որոնցից յուրաքանչյուրի իրականացումը դասին ժամին որքան կարևոր ու անհրաժեշտ է, նույնքան էլ դժվար է: Ուստի պետք է մշակել մեթոդական մի ամբողջական համակարգ՝ ցանկանալի նպատակին հասնելու համար:

Արժեհամակարգից զատ կարևոր է նաև կարողունակությունների ձևավորումը: Կարողունակությունները սովորողի կողմից ուսումնառության և դաստիարակության գործընթացում ձեռք բերված գիտելիքի, արժեքների, հմտությունների և դիրքորոշումների հիման վրա ըստ իրավիճակի արդյունավետ ու պատշաճ արձագանքելու ձևերն են: Կարողունակությունները ձևավորվում են սովորողի ուսումնառության ընթացքում ուսուցման կազմակերպման տարբեր ձևերի, սովորողի կողմից ուսումնական առարկաների ծրագրերի բովանդակության յուրացման, ինչպես նաև ուսուցման գործընթացում դաստիարակության միջոցով և բխում են հանրակրթության հիմնական նպատակներից: Միջնակարգ կրթության կարողունակություններն են՝

- լեզվական գրագիտություն և կարողունակություն,
- սովորել սովորելու կարողունակություն,
- ինքնաճանաչողական և սոցիալական կարողունակություն,
- ժողովրդավարական և քաղաքացիական կարողունակություն,
- թվային և մեդիա կարողունակություն,
- մշակութային կարողունակություն,
- մաթեմատիկական և գիտատեխնիկական կարողունակություն,

- տնտեսական կարողունակություն[3]:

Ուսուցիչների շրջանում հարցաթերթիկի միջոցով իրականացրինք հարցում՝ պարզելու, թե որքանով է ուշադրություն դարձվում սովորողի արժեհամակարգի ձևավորմանը օտար լեզվի ժամերին, աշխատանք է տարվում արդյո՞ք դասագրքերի տեքստերի շուրջ, տրվում են արդյո՞ք լրացուցիչ նյութեր: Հարցումն անց ենք կացրել երեսուն ուսուցչի շրջանում: Արդյունքում ունեցանք հետևյալ պատկերը:

[3] ՀՀ կառավարության որոշումը հհ կառավարության 2010 թվականի ապրիլի 8-ի n 439-ն որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին, 09. 02. 2021, https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=149788:

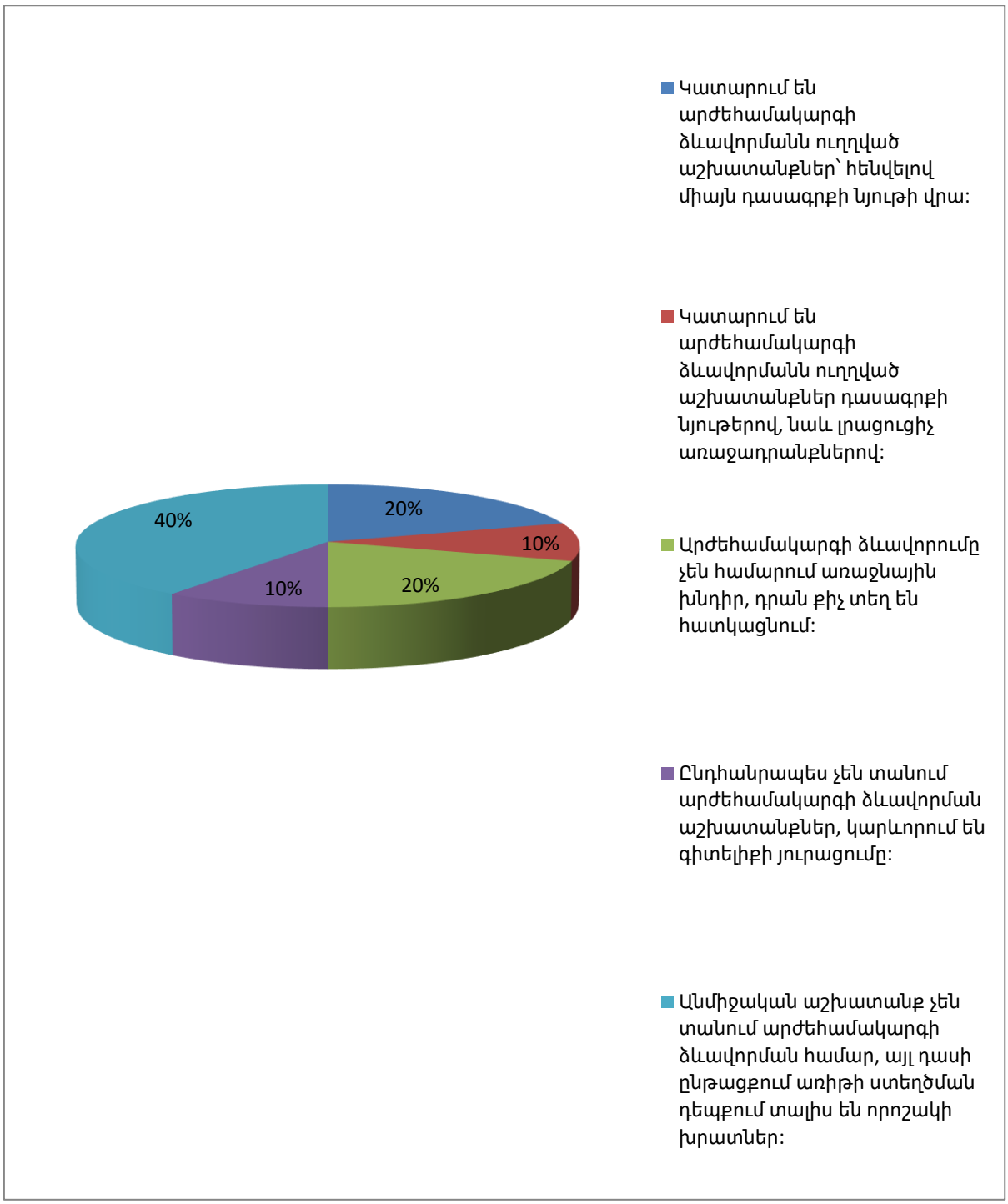

Հարցված ուսուցիչների մեծ մասը նպատակուղղված աշխատանք չի տանում արժեհամակարգի ձևավորման համար, կան նաև ուսուցիչներ, որոնք առհասարակ չեն զբաղվում դրանով, այլ կարևորում են առարկայական գիտելիքի յուրացումը: Վերջինս կարծրատիպ է, որը հարկավոր է փոխել, քանի ապացուցված է, որ առարկայական գիտելիքի յուրացումից զատ ոչ պակաս կարևոր են նաև արժեքների

և կարողունակությունների ձևավորումը, և առանց դրանց նույնիսկ չենք կարող ձևավորել հաջողակ և հասարակությանը պիտանի անհատ:

Միջին դպրոցում (5-րդ դասարան) մի ստվար բաժին հատկացված է առակներին. շուրջ 10 առակ: Առակները այլաբանորեն են ներկայացնում կյանքը ու տեսանելի օրինակներով ցույց են տալիս, թե որն է ճիշտն ու ընդօրինակելին, և որը՝ վատն ու մերժելին: Առակներն ուսումնասիրելիս պետք է կանգնել դրա խրատական նշանակության վրա: Դա կարելի է անել զրույցի միջոցով: Գրականության նյութերը ուսուցչին ավելի շատ հնարավորություններն տալիս արժեհամակարգի ձևավորմանն ուղղված աշխատանքներ անելու համար. գրական ստեղծագործությունները անսպառ նյութ են, որոնց շուրջ կարելի է անվերջ քննարկումներ անել ու խրատներ տալ, հերոսների օրինակով բացատրել ու սովորեցնել: Խնդիրը մի փոքր բարդանում է լեզվի ժամերին: Այստեղ հարց է առաջանում. ինչպե՞ս և ինչի միջոցով ձևավորել սովորողի արժեհամակարգը, ի՞նչ ներառել դասին, որ այն համեմված լինի դաստիարակչական բովանդակությամբ: Ներկայացնենք մեթոդներ և մեթոդական հնարներ, որոնք կարող են նպաստել խնդրի լուծմանը և ստուգենք դրանց արդյունավետության չափը:

Ութերորդ դասարանում ուսումնասիրում ենք «Բարդ նախադասություն» թեման: Այս թեման անցնում ենք չորս դասաժամով: Առաջին ժամին՝ **խթանման փուլում**, սովորողներին թեմայի յուրացմանը նախապատրաստելու համար, կիրառեցինք «Գուշակություն»[4] մեթոդական հնարը: Հեղինակի ներկայացրած այս մեթոդական հնարի մեջ ավելացումներ արեցինք, որպեսզի առարկայական գիտելիքի ընկալումը, հետաքրքրության խթանումը զուգակկցվեն նաև որոշակի արժեքների ընալմամբ: Նախապես կտրատել և առանձնացրել էինք բարդ նախադասությամբ արտահայտված առած-ասացվածքների հատվածները՝ դրանք բաժանելով բաղադրիչ նախադասությունների և թաքցրել դրանք դասարանի տարբեր հատվածներում:

[4] Ս. Խաչատրյան, Ուսուցման արդյունավետ հնարներ, Երևան, 2020, էջ 23-24:

Աշակերտները պետք է գտնեին դրանք և միացնեին համապատասխան հատվածները:

1. Մինչև չգա հետինը
2. Գայլի գլխին ավետարան կարդացին,
3. Աչքերը գնում են տեսնելու այն,
4. Անկուշտ մարդը նման է այն օձին,
5. Ինչ աղբրից, որ ջուր ես խմում,
6. Աշխատանքը սև է,
7. Օրենքն այնպիսի մի պարան է,
8. Ասա՝ ով է ընկերդ,

1. որ փղին էլ է ուզում կուլ տալ:
2. ինչ ականջները լսել են:
3. չի հիշվի առաջինը:
4. ասեմ՝ ով ես դու:
5. որ բարձրահասակները վրայից են շրջանցում, իսկ ցածրահասակները տակով են անցնում:
6. ասաց՝ շո՛ւտ արեք, ոչխարը սարը անց կացավ:
7. հացը՝ սպիտակ:
8. առողջության արժեքը չի հասկանա:
9. էն աղբրին քար մի գցի:

Համապատասխան հատվածները գտնելով և իրար միացնելով՝ աշակերտները հասկանում են, որ բարդ նախադասությունը բաղկացած է մեկից ավելի պարզ նախադասություններից, որոնցից որոշները կարող են անջատ գործածվել, որևէ կախում չունեն այլ նախադասությունից, իսկ ահա որոշներն էլ կախման մեջ են մեկ այլ նախադասությունից: այս ամենից զատ աշակերտները մեկնաբանում են ասացվածքները, դրանց տալիս գնահատական, յուրացնում որոշակի արժեքներ:

Հետաքրքրական մեթոդական հնար է «Մեջբերումներ» հնարը: Բավականին արդյունավետ է դասի սկզբում որոշակի սկզբնաղբյուրի օգտագործումը: Դա կարող է լինել աֆորիզմ, թևավոր խոսք կամ նույնիսկ ինտրիգ՝ այդ ձևով տալով նախագիտելիք, ստեղծելով պրոբլեմային իրավիճակ, աշխատանքային տրամադրություն: Օրինակ. To love someone deeply gives you strength. Being loved by someone deeply gives you courage…

Այս մեթոդական հնարը նույնիսկ կարելի է դարձնել ավանդույթ, ներգրավել նաև աշակերտներին: Ամեն օրվա համար կարելի է առանձնացնել որևէ աֆորիզմ, գրել գրատախտակին, առաջարկել աշակերտներին, որ երբեմն նաև իրենք բերեն

նմանատիպ աֆորիզմներ կամ թևավոր խոսքեր: Դասի խթանման փուլում սա ասելով կամ գրատախտակին գրելով՝ գրավեցինք աշակերտների ուշադրությունը, հետաքրքրեցինք նրանց: Այնուհետև կազմակերպեցինք փոքր քննարկում: Սա միանշանակ որոշակի արժեքների ձևավորման հիանալի միջոց է, նաև զարգացնում է մշակութային կարողունակությունը. աշակերտները ծանոթանում են տարբեր ազգության հայտնի գրողների մտքերին կամ զանազան թևավոր խոսքերի ու աֆորիզմների:

«Բարդ նախադասություն» թեման ուսումնասիրելիս բավական հաճախ ենք կատարում տեքստային առաջադրանքներ: Արժեհամակարգի ձևավորմանն ուղղված կարևոր քայլերից է ճիշտ ու բովանդակալից տեքստի ընտրությունը: Մեր կողմից դասագրքի ուսումնասիրությունը ցույց տվեց, որ դրանում ներառված են այնպիսի տեքստեր, որոնցով աշխատանքը կարող է բերել որոշակի արդյունքի: Սակայն նմանատիպ տեքստերը փոքր թիվ են կազմում (մոտ քսան տեքստ): Հիմնականում տրված են տարբեր ստեղծագործություններից վերցված նկարագրական հատվածներ, որոնք, իհարկե, նպաստում են սովորողի ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը, բառապաշարի հարստացմանը, սակայն դա լիարժեք բավարար չէ: Դասագրքի այս պակասը ուսուցիչը պետք է լրացնի լրացուցիչ տեքստերով, համապատասխան մեթոդներով ու մեթոդական հնարներով: Բերենք մեր կողմից կազմված լրացուցիչ տեքստի մեկ օրինակ, որը կիրառվել է դասի ժամանակ՝ իմաստի ընկալման փուլում :

Տեքստի շուրջ **իմաստի ընկալման փուլում** իրականացրինք «Վեց գլխարկ» մեթոդը: Այս մեթոդը հնարավորություն է տալիս հասնել միանգամից մի քանի խնդրի լուծման: Մեթոդն իրականացնելու համար դասարանը հարկավոր է բաժանել վեց խմբի, սակայն մեր պարագույն դա հնարավոր չեղավ՝ աշակերտների փոքր թվի պտճառով (երկու աշակերտ): Խնդրին լուծում տալու համար որոշեցինք վարվել հետևյալ կերպ: Ուսուցչի սեղանին դրված էին վեց տարբեր գույնի գլխարկներ: Աշակերտները հրահանգ ստացան իրենց նախընտրությամբ վերցնել դրված վեց

գլխարկներից երկուսը: Արդյունքում աշակերտները վերցրին սպիտակ, կարմիր, դեղին և կապույտ գույները և սկսեցին կատարել համապատասխան առաջադրանքները

Սպիտակ գլխարկ:

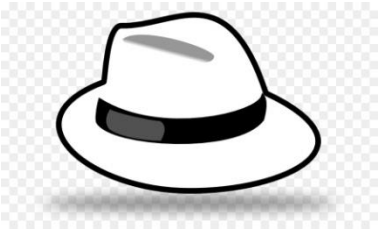

«Կրելով» սպիտակ գլխարկը՝ տվյալ անդամը դառնում է պատասխանատու քննարկման թեմայի շուրջ տարբեր փաստերի և ինֆորմացիայի համար:

- տեքստից դուրս գրել բարդ նախադասությունները:

Կարմ

ը՝ մասնակիցնե
կարծիքը՝ հիմնվ
ախազգացումն
վրա:

- Դուրս գրել տեքստի՝ իրենց կարծի
գլխավոր նախադասությունը՝
մեկնաբանելով ընտրությունը,
- Առանձնացնել հասկացություններ
որոնք կբնութագրեն տեքստի
բովանդակությունը
(հայրենասիրություն, նվիրվածությ
և այլն)՝ դարձյալ մեկնաբանելով
ուսուցչի դերը:

Դեղին գլխարկ

«Կրելով» դեղին գլխարկը՝ տվյալ անձը նշում է քննարկվող թեմայի բոլոր առավելությունները:

Կապույտ գլխարկ

«Կրելով» կապույտ գլխարկը՝ տվյալ անդամը դառնում է պատասխանատու քննարկման ղեկավարման և դրան կողքից հետևման համար:

- Հետևում է, որ ելույթ ունենալիս մասնակիցները իրենց խոսքում կիրառեն առնվազն երկու բարդ նախադասություն:

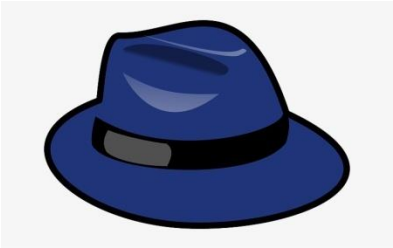

Քննարկման ավարտին սովորողները կարևորում և յուրացնում են առանցքային արժեքներ, ինչպես նաև տարբերակում են բարդ նախադասությունները: Կիրառված մեթոդը նաև նպաստում է սովորել սովորելու(սովորողները ինքնուրույն տեղեկատվություն են հավաքում և յուրացնում), մեդա և թվային(համացանցից վերցնում են տեղեկատվական նյութեր, վերլուծում, տարբերակում են դրանք), լեզվական (կառուցում են բանավոր և գրավոր խոսք), ինքնաճանաչողական (ինքնուրույն կատարում են որոշակի առաջադրանքներ՝ արդյունքում գիտակցելով իրենց ուժեղ կողմերը այս կամ այն իրադրության մեջ) կարողունակությունների ձևավորմանը:

Իմաստի ընկալման փուլում հետաքրքրական է «Հին պայուսակ» մեթոդի կիրառությունը: Այս մեթոդը հնարավորություն է տալիս խորհրդանշական պայուսակի պարունակության միջոցով ներկայացնելու սեփական անձը: Մասնակիցը պատկերացնում է, թե ունի մի հին պայուսակ, որի մեջ պետք է դնի երեք իր՝ մեկն իր անցյալը, մեկն իր ներկան և վերջինն իր ապագան բնորոշող: Այնուհետև ելույթի ժամանակ մասնակիցը պետք է հիմնավորի՝ ինչու է ընտրել հատկապես այդ երեք առարկաները: Այս մեթոդը սովորողի լեզվական, մտածական և տրամաբանական ունակությունները միավորող և բացահայտող հրաշալի միջոց է: Սովորողը պետք է կարողանա ընտրել որոշակի խորհրդավորություն ունեցող իրեր, այնուհետև կարողանա իր մտքերը ճիշտ կազմակերպել, համապատասխան արտահայտություններ ընտրել, որպեսզի համոզի ու գրավի լսարանին: Մեր դասի հետ առնչությունն ապահովելու համար սվորողների առաջ դրված էր պայման՝

խոսքը կառուցել միայն բարդ նախադասություններով: Բերենք դասի ժամանակ աշակերտներից մեկի ելույթը.

I chose the dove to describe my past, because in the past I lived in peace, I lived in my birthplace, Artsakh, and my mind and my life were peaceful. To characterize my present, I chose the crane, which is a symbol of hospitality. I am now a sojourner, cut off from my birthplace. I chose the phoenix bird to describe my future, because I am sure that our divided homeland will rise from the ashes like a phoenix and I will return to my native land, Artsakh.

Կշռադատման փուլում կիրառված մեթոդներից էր «Վեց բառից պատմվածք՝ ըստ Հեմինգուեյի» մեթոդը: Սովորողը մի պահ իրեն պատկերացնում է որպես հայտնի գրող և փորձում ամփոփել դասը վեցբառանոց նախադասությամբ: Այս հնարը վերցված է Հեմինգուեյի հայտնի վեցբառանոց պատմվածքից՝ «Վաճառվում են նորածնի կոշիկներ, հագած չեն» (For sale: baby shoes, never worn.): Այս մեթոդը ունի որոշակի ճանաչողական նշանակություն, քանի որ աշակերտները բացահայտում են, որ կա նմանատիպ պատմվածք: Բացի այդ այն զարգացնում է մտածողությունը. աշակերտները պետք է լարեն իրենց ուղեղը, որպեսզի կարողանան հենց վեց բառից կազմված այնպիսի նախադասություն մտածել, որ ամփոփի ողջ դասը:

Դասի այս փուլում կիրառել ենք նաև մեր կողմից մշակված «Ախտորոշում» մեթոդը: Աշակերտները մի պահ իրենց պատկերացնում են բժիշկների դերում և փորձում են «ախտորոշում տալ» նախադասություններին: Այսինքն՝ նրանք թվարկում են նախադասությունների «ախտանիշները»՝ բնորոշ հատկանիշները (մեկ միտք է արտահայտում, թե մեկից ավելի, մեկ ստորոգյալ ունի, թե մի քանի և այլն) և ըստ դրա տալիս համապատասխան «ախտորոշում»՝ որոշելով, թե նախադասությունը պարզ է, թե բարդ: Այս մեթոդը նախ ստեղծում է

առարկայական կապ կենսաբանության հետ, նաև սա կարող է նպաստել մասնագիտական կողմնորոշմանը (ինքնաճանաչողական և սոցիալական կարողունակություն): Նշված մեթոդների կիրառությունը և ստացված արդյունքները զննելով՝ փորձեցինք պարզել, թե որքանով են դրանք բերում ցանկալի արդյունքին: Ունեցանք հետևյալ պատկերը:

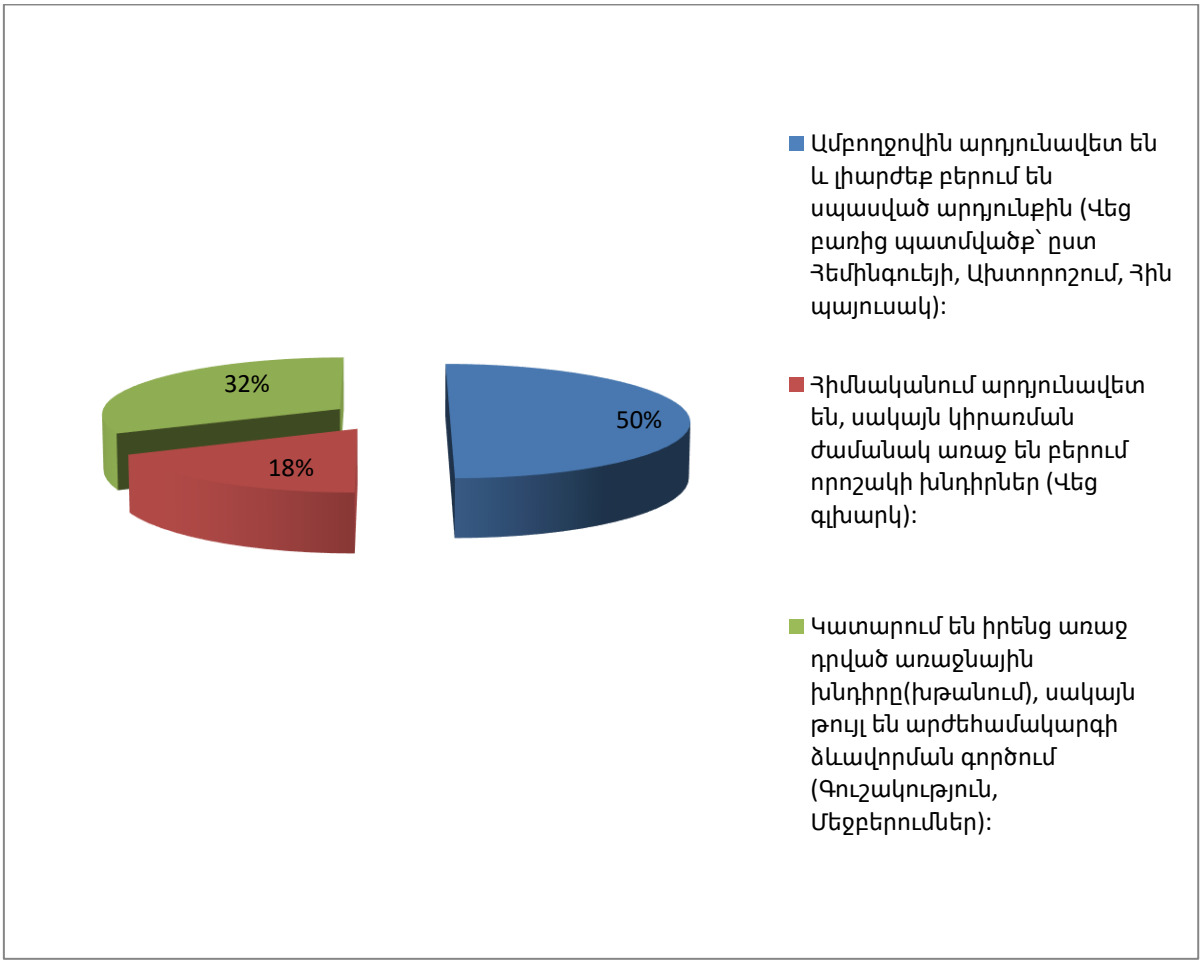

Հավելված

Դասի պլան 1

Ագարակի հիմնական դպրոց

Առարկա	**Ամսաթիվ**	**Կիսամյակ**	**Դասարան**
Անգլերեն			
	11.09.2023թ.	1-ին	8-րդ
Սովորողների թիվը՝	1		
Թեմա՝	**Ճանապարհորդություն**		
Օգտագործվող նյութեր՝	*Աշխարհի քարտեզ քարտեզ, համակարգիչ, Մեդիամացության թերթիկ, դասագիրք*		
Ամբողջական	Թեմայի ամփոփում, համակցված դաս *Խ-մտագրոհ* *Ի – ցուցադրում, քննարկում* *Կ- Գործնական աշխատանք, <<Երկու բան>> մեթոդ*		
Դասի նպատակը՝	1. Ներմուծել ճամփորդության՝ որպես աշխարհճանաչողության միջոցի գաղափարը։ 2. Ընդլայնել և ամրապնդել թեմային առնչվող բառապաշարը և արտահայտությունները։ 3. Ներմուծել և ամրապնդել թեմային համապատասխան քերականական նյութը։ 4. Զարգացնել թեմայի շուրջ հաղորդակցական հինգ կարողունակությունները (ունկնդրում, ընթերցանություն, մենախոսություն, գրավոր խոսք, փոխներգործություն)։ 5. Զարգացնել վերաբերմունք		

Վերջնարդյունքները	*Թեմայի նպատակին հասնելու համար աշակերտը պետք է* **կարողանա՝** - սել և հասկանալ «Աշխարհի շուրջը» թեմայով տեղեկատվական ֆիլմերի, տեսահոլովակների, հեռուստատեսային և ռադիո լուրերի և հաղորդումների հիմնական բովանդակությունը, - կարդալ և հասկանալ տարբեր աղբյուրներում աշխարհի տարբեր վայրերի մասին պատմող տեղեկատվական տեքստերի (ճամփորդական գրքույկներ, ուղեցույցներ, հայտարարություններ, գովազդային թռուցիկներ) հիմնական բովանդակությունը և որոշ մանրամասներ՝ ճամփորդություն կատարելու նպատակով, - նկարագրել իրական կամ վիրտուալ ճամփորդության իր փորձը, տպավորությունները և այլն՝ համեմատելով տարբեր տեղերից ստացած իր տպավորությունները, - քննարկում ծավալել իրական կամ վիրտուալ ճամփորդության թեմայով՝ պատասխանելով իրեն ուղղված հարցերին և տալով ճշգրտող կամ նոր տեղեկություն հայցող հարցեր, - կազմել նկարագրական/տեղեկատվական տեքստ՝ /ճամփորդություն թեմայով, - կարևորել անձի զարգացման գործում ճամփորդելու (իրական և վիրտուալ) դերը:
Միջառարկային	Համակարգչային գրագիտություն- Պատրաստել վիրտուալ ճանապարհորդության երթուղի: Աշխարհագրություն- Ներկայացնել նոր աշխարհամասերը բացահայտած հայտնի ճանապարհորդներին: Հայոց լեզու- Շարադրել տեքստ՝ «Ճամփորդություն դեպի նախընտրած երկիր» թեմայով:

Ուսուցիչ՝ – Մանե Հովհաննիսյան

Դասի փուլեր	Ուսումնական գործունեություն		Առանցքայինհարցեր Հիմնական ստուգումներ
	Աշակերտներ	***Ուսուցիչ***	
Կազմակերպա-	*Նախապատրաստվում են դասին*	*Ուսուցիչը ներկայացնում է դասի նպատակը*	***Խթանման փուլի հարցադրումներ*** Դուք սիրո՞ւմ եք ճանապարհորդել: Դեպի ո՞ր երկրներ կցանկանայիր Ի՞նչ տրանսպորտային միջոցներով

Խթանման փուլ (5-7րոպե)	*Ներկայացնում է իր ունեցած գիտելիքները Մեծ Բրիտանիայի մասին*	Մեծ Բրիտանիա ճանիրորության օրինակով ներկայացնել ճանիրորության՝ որպես աշխարհճանաչողության միջոց, զարգացնել վերաբերմունք:	կցանկանայիք ճամփորդել:
Հիմնական մաս (30 րոպե)	*Քննարկվում է անցած թեմաները և արվում է գործնական խատանքը:*	*Հաջորդականությամբ անդրադարձ է կատարվում թեմայի մեջ ներառված դասերին, յուրաքանչյուր դասից հետո տրվում է ժամանակ, որ աշակերտը կարդա իրեն տրված թերթիկի վրա տվյալ դասին վերաբերվող հարցերը և կատարի համապատասխան նշումներ:*	***Ամփոփումը կատարվում է <<Երկու բան>> մեթոդով*** 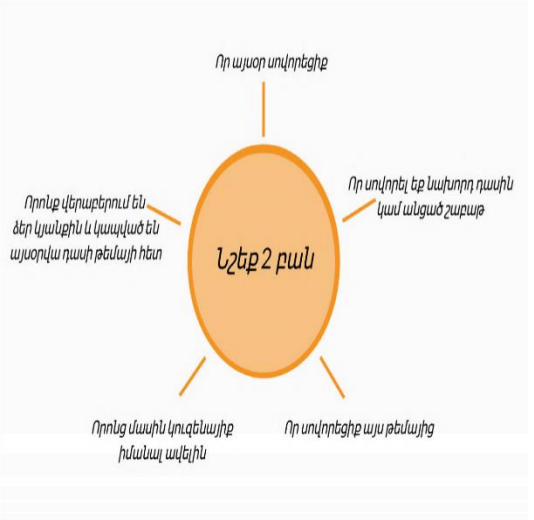
Ամփոփում (10 րոպե)	*Աշակերտը ներկայացնում է իր Մետաիմացության թերթիկը, քննարկվում է այն հարցերը, որոնց պատասխանները չկան:*		Քարտեզի վրա ցույց տալ Մեծ Բրիտանիան:

Գնահատում	Գնահատվում է թեմայի իմացության	
Տնային աշխատանք	*Տեղեկություններ հավաքել Մեծ Բրիտանիայի սովորությունների մասին:*	

Lesson plan by : Դասի պլան	Grade 5 Դասարան 5

ԴԱՍԻ ՊԼԱՆ 2

Դասարանը _5_

Theme/ “Shopping”	Level/մակարդակ: A1 or B1 Time:/ժանանակ 45min
Skill in focus:/	Լեզվական կարողություններ Reading / Writing/Speaking/Ընթերցել /գրել/խոսել
Lesson objectives:	Նպատակներ՝ • Ձևավորել անգլերեն բանավոր խոսքի տարրական հմտություններ: • Զարգացնել ընթերցելու կարողություններ՝ պահպանելով արտասանության և հնչերանգի կանոնները: • Տրված թեմայի շուրջ երկխոսություններ վարել: • Վերհիշել գույները և հագուստի տեսակները Տարբերել հաշվելի և անհաշվելի գոյականները և դրանց հետ օգտագործվող քանակ արտահայտող մակբայները: **Չափելի ուսուցման խնդիրներ** • Պատասխանել տեքստի վերաբերյալ հարցերին: • Արտահայտել տեքստի վերաբերյալ սեփական կարծիքը: • Ունկնդրելիս և ընթերցելիս հասկանալ անծանոթ բառերի նշանակությունը:

Ամիս, ամսաթիվ _____

Ուսուցիչ Մ. Հովհաննիսյան

5 min 5 min 20 min	**Introduction to topic and task** Ներածություն/Խթանում Իմաստավորում/Meaning Կշռադատում/	**Step1/Քայլ 1**– 1. Կազմակերպչական պահ: 2. Մտագրոհ (Brainstorming) Այս մեթոդը օգնում է ուսուցչին ակտիվացնել աշակերտներին, պարզել, թե ինչ գիտեն աշակերտները նյութի մասին: Աշակերտները հաղորդում են ընդհանուր տվյալներ առնտրի մասին: **Step 3/Քայլ 3/- Տրված նոր բառապաշարի ուսուցում և հնի ամրապնդում /The introduction of the grammatical material " Passive voice"** Ուսուցիչը բացատրում է նոր բառերը՝ բերելով յուրաքանչյուր համապատասխան օրինակներ և լուսաբանումներ: 4. Տեսահոլովակի դիտում և քննակում: (Watching and discussing) **Հարցեր և առաջադրանքներ առարկայի չափորոշչային նվազագույն պահանջների կատարումը ստուգելու համար:** I. Find the odd word and underline it. 1. a customer, a salesman, a shop-assistant, a teacher 2. a shop, a supermarket, a school, a department store 3. green, umbrella, yellow, red 4. to play, to buy, to sell, to pay. II. Put the sentences in the right order.	T T-S T-S T

		1. They went to look at skirts. 2. Bob and Jim went to a big department store. 3. Bob didn't like any of them. 4. The boys wanted to buy some Christmas gifts. 5. The colours were very bright. III. Match the words with the suffixes and make new words. Shop - ment Depart- man Assist- er Custom - ing Sales- ant **Step.5/Քայլ 5 Անդրադարձ և գնահատում/ Evaluation & Reflection** Ուսուցիչը սովորողների առաջարկում է պատասխանել « **Ի՞նչ սովորեցի հարցին**» , որն օգնում է սովորողների մոտ զարգացնել կառուցողական մոտեցում և գնահատելու հմտություններ։ **Step 6/Քայլ 6/ Տնային աշխատանք** 1. Տրված բառերից առանձնացնել թեմային չառնչվող բառը: 2. Տեքստը ճիշտ ընկալելով՝ հիշել իրադարձությունների հաջորդականությունը: 3. Տրված բառը համապատասխան ածանցին կամ բառին միացնելով ստանալ նոր բառեր:	

Եզրակացություններ

1. Կրթության գործընթացում գիտելիքի յուրացումը չի կարող և չպետք է լինի միակ ցանկալի վերջնարդյունքը: Կրթության գերագույն նպատակը պետք է լինի անձ-քաղաքացու լիարժեք ձևավորումը, ով կունենա անհրաժեշտ բոլոր հմտությունները կյանքում գործելու և հաջողակ լինելու համար:
2. «Վեց բառից պատմվածք՝ ըստ Հեմինգուեյի», «Ախտորոշում», «Հին պայուսակ» մեթոդները արդյունավետ են, նպաստում են արժեքների, որոշակի կարողունակությունների յուրացմանը: Նշված մեթոդներից առաջին երկուսը կիրառվում են կշռադատման փուլում, իսկ վերջինը՝ իմաստի ընկալման:
3. «Վեց գլխարկ» մեթոդը հիմնականում արդյունավետ է, բազմակողմանի և ընդգրկման առումով բավական լայն, սակայն կիրառման մեջ որոշակի դժվարություններ է առաջացնում՝ կապված առաջադրանքների բազմատիպության հետ: Այս մեթոդը նպատակահարմար է կիրառել կշռադատման փուլում:
4. Խթանման փուլի համար բավական արդյունավետ են «Գուշակություն» և «Մեջբերումներ» մեթոդները, նպաստում են ուշադրության գրավմանը, հետաքրքրության խթանմանը, սակայն դրանք արժեհամակարգի ձևավորման գործում այնքան էլ չեն արդարացնում իրենց:
5. Ժամանակակից մեթոդները, ճիշտ և նպատակային կիրառության դեպքում, հնարավորություն են տալիս նպաստել սովորողի արժեհամակարգի ձևավորմանն ու կարողությունների յուրացմանը:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Թորգոմյան Լ., Մանկավարժության արժեբանության հիմունքներ, Ուսումնական ձեռնարկ, Եր., «Ան-Ձոն» հրատ.,2011, էջ 106-129:
2. Ա.Գալստյան, Մ.Գյուրունյան, Հուշագրական նյութերի ուսումնասիրումը որպես կրտսեր դպրոցականի արժեհամակարգի ձևավորման միջոց:
3. Հանրակրթական դպրոցի առարկայական չափորոշիչներ և ծրագրեր, Եր., Անտարես, 2006
4. ՀՀ կառավարության որոշումը հհ կառավարության 2010 թվականի ապրիլի 8-ի n 439-ն որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին, 09. 02. 2021, https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=149788:
5. Ս. Խաչատրյան, Ուսուցման արդյունավետ հնարներ, Երևան, 2020, էջ 23-24: